

IV

(Fógairtí)

FÓGAIRTÍ Ó INSTITIÚIDÍ, CHOMHLACHTAÍ, OIFIGÍ AGUS
GNÍOMHAIREACHTAÍ AN AONTAIS EORPAIGH

PARLAIMINT NA hEORPA

Ionchur COSAC LXII

Heilsincí, 1-3 Nollaig 2019

(2020/C 9/01)

Ceapachán agus clár oibre Choimisiún von der Leyden

- (1) Déanann COSAC comhghairdeas leis an Uachtarán Ursula von der Leyen agus comhaltaí an choláiste, as an gCoimisiún Eorpach nua a cheapadh. Measann COSAC go bhfuil clár oibre cuimsitheach agus cothromaithe don todhchaí le fáil i dtreoirínte polaitiúla Uachtarán von der Leyden. Tá sé tugtha faoi deara ag COSAC go bhfuil go leor míreanna de chuid an chláir oibre práinneach, agus tá ball-Pharlaimintí COSAC ag súil le grinnscrúdú tairbheach ar thograí nithiúla an Choimisiúin a thosú go luath amach anseo.

Comhdháil ar Thodhchaí na hEorpa

- (2) I ndáil leis an gComhdháil ar Thodhchaí na hEorpa, tá tugtha faoi deara ag COSAC gur gá do Pharlaimint na hEorpa agus do na Parlaimintí náisiúnta a bheith go hiomlán rannpháirteach, mar bhunús daonlathach an Aontais Eorpaigh agus mar gheall ar a n-inniúlachtaí institiúideacha faoi seach. Tugann COSAC dá aire go bhfuil ar Pharlaimint na hEorpa agus ar na Parlaimintí náisiúnta fós a gcuid seasamh a fhoirmliú, ach táthar go léir ag súil le ról maidir le cuspóirí na Comhdhála ar Thodhchaí na hEorpa a shainmhíniú, an Chomhdháil a eagrú agus í a chur chun feidhme.
- (3) Tá COSAC ag súil go bhfuil líon leordhóthanach ionadaithe ag Parlaimint na hEorpa agus Parlaimintí náisiúnta in AE, a bhfuil cearta iomlána rannpháirtíochta acu sa Chomhdháil ar Thodhchaí na hEorpa, lena n-áirítear an ceart chun tograí a dhéanamh.

An Creat Airgeadais Ilbhliantúil

- (4) Iarrann COSAC go ndéanfaí formheas tráthúil agus sásúil ar Chreat Airgeadais Ilbhliantúil (CAI) 2021 – 2027, ag meabhrú dó go gciallóidh glacadh déanach ná cur chun feidhme moillithe de spriocanna straitéiseacha an Aontais Eorpaigh. Le dúshlán beartais rithábachtacha amhail an t-athrú aeráide agus an imirce, tá gá le gníomhaíocht chomhchoiteanna agus chomhordaithe, mar ní fhéidir le aon Bhallstát aghaidh a thabhairt orthu leo féin. Leagann COSAC béim ar an ngá atá le dul chun cinn suntasach a dhéanamh ag Comhairle Eorpach mhí na Nollag 2019.
- (5) Tá sé tugtha faoi deara ag COSAC go bhfuil leas ag na Ballstáit uile i spriocanna straitéiseacha an Aontais, is iad sin iomaíochas, spreagadh na nuálaíochta, beartas aeráide agus bithéagsúlacht. Éilítear le cur chuige cuiditheach maidir le CAI go bhfuil spriocanna buiséadacha ainmniúla na mBallstát uile cothrom in aghaidh na dtairbhí a bhfuiltear ag súil leo maidir le hinfeistíochtaí a chomhaontófar go frithpháirteach sa thodhchaí. Meabhraíonn COSAC go bhfuil caiteachas ar thalmhaíocht agus ar chomhtháthú mar chuid de na spriocanna straitéiseacha comhaontaithe sin agus is gá, dá réir sin, go dtabharfar aird chuí ar mhionsonraí beartais chun leibhéil caiteachais a áirithiú lena dtabharfar coimirce do chomhtháthú an Aontais, lena n-áirítear a réigiúin is forimeallaí.
- (6) Tá sé tugtha faoi deara ag COSAC go bhfuil teacht ar chomhaontú maidir le hathbhreithniú ar chóras acmhainní dílse AE i gceist le glacadh CAI.

- (7) Leagann COSAC béim ar an ngá atá le sásraí nua oibiachtúla chun leasanna airgeadais an Aontais a chosaint nuair a cuirtear i gcontúirt iad trí neamhúrraim don smacht reachta nó nuair atá bagairt shistéamach ann do na luachanna a chumhdaítear in Airteagal 2 den Chonradh ar an Aontas Eorpach. Ba cheart go mbeadh na sásraí nua i gcomhréir leis na Conarthaí, go gcuireann siad luach leo agus nach ndéanann siad dúbláil ar na socruithe atá ann cheana. Cuireann COSAC i bhfios go láidir gur comhphobal é an tAontas Eorpach, áit a bhfuil idirphlé urramach fhrithpháirteach mar riail ann agus nach n-úsáidtear smachtbhannaí ach mar rogha dheireanach i gcás a dteipeann ar idirphlé agus ar shásraí coisctheacha.

Ceartha bunúsacha agus an Smacht Reachta

- (8) Meabhraíonn COSAC gur comóradh deich mbliana ar Chonradh Liospóin atá ann in 2019, agus ar theacht i bhfeidhm Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpach le héifeacht dhlíthiúil dhíreach. Ag meabhrú dó go bhfuil an tAontas fothaithe ar luachanna an mheasa ar dhínt an duine, ar an tsaoirse, ar an daonlathas, ar an gcomhionannas, ar an smacht reachta agus ar an meas ar chearta an duine, lena n-áirítear na cearta atá ag daoine ar de ghrúpaí mionlaigh iad, athdhearbhaíonn COSAC go bhfuil na luachanna sin normatach do bheartais uile an Aontais Eorpach. Tá an smacht reachta, dar le COSAC, bunriachtanach do dlisteanacht AE i dtuairim na saoránach. Molann COSAC an obair a dhéanann Gníomhaireacht an Aontais Eorpach um Chearta Bunúsacha agus formhuiníonn sí ról láidir don Ghníomhaireacht chun urraim do chearta bhunúsacha a áirithiú i bhfeidhmiú rialta fheidhmeanna AE.
- (9) Tá sé tugtha faoi deara ag COSAC go bhfuil forairdeall leanúnach ag teastáil chun luachanna AE a chothabháil. Measann COSAC toisc go bhfuil gealltanús tugtha ag na Ballstáit uile, tríd an gConradh maidir leis an Aontas Eorpach, an smacht reachta a chaomhnú, ba cheart dóibh go léir glacadh le faireachán agus le hathbhreithniú piaraí atá trédhearcach agus neamhchlaonta ar staid an smachta reachta sna Ballstáit. Tá feidhm ag faireachán den sórt sin cheana féin maidir le tíortha is iarrthóirí. Dearbhaíonn COSAC i gcás ina gcuireann easnaimh sa smacht reachta feidhmiú an mhargaidh aonair nó cur chun feidhme beartas Eorpach i gcontúirt, tá forais dhlísteanaigh inniúil ag an Aontas Eorpach agus a Bhallstáit agus tá forais dhlísteanaigh acu gníomhaíocht iomchuí a dhéanamh.

Straitéis bhuaiteach aeráide don Eoraip

- (10) Tugann COSAC dá aire na conclúidí ón gComhdháil Idirpharlaiminteach maidir le Athrú Aeráide an 6-7 Deireadh Fómhair 2019 i Heilsincí ina n-athdhearbhaítear tiomantas an Aontais Eorpach do spriocanna Chomhaontú Pháras agus ina gcuirtear béim ar an bpráinn atá leis an dúshlán aeráide. Is cúis inniúil do COSAC na conclúidí ón bPainéal Idir-Rialtasach maidir leis Tuarascáil Speisialta Uimh. 15, ina luaitear go gcaithfear an téamh domhanda a choinneáil ag 1.5 céim chun damáiste dochúlaithe don chomhshaol a chosc. Tugann COSAC dá aire go mbeidh beartas réamhghníomhach aeráide fíorthábhachtach d'iomáiochas tionsclaíoch an Aontais Eorpach amach anseo agus dá cumas comhtháthú sóisialta agus réigiúnach a chothú i rith oiriúnú dosheachanta ar mhúnlaí eacnamaíocha na hEorpa. Tugann COSAC dá aire, chun beartas aeráide den sórt sin a chur chun feidhme, go bhfuil gá le hinfheistíocht shuntasach ar fud an Aontais agus le bearta iomchuí chun an cruatan a d'fhéadfadh a bheith ann de bharr an aistrithe go samhail eacnamaíoch aeráid-chliste a mhaolú.
- (11) Iarrann COSAC ar an gCoimisiún Eorpach agus ar an gComhairle Eorpach ról bunaithe AE ar thús cadhnaíochta sa bheartas aeráide a choinneáil trí leanúint leis an bpríomhról atá acu agus trí dhlús a chur le leibhéal uailmhéine AE maidir le beartas domhanda aeráide. Tugann COSAC dá aire le teann sásaimh tiomantas na Comhairle Eorpaí don neodracht aeráide, rud ba cheart a threisiú, dar le COSAC, trí spriocdháta in 2050 a ghealladh.
- (12) Molann COSAC don Coimisiún Eorpach iniúchadh a dhéanamh ar shásra an tSeimeastair Eorpach a úsáid mar uirlis chun go spreagfar cur chun feidhme éifeachtach de spriocanna aeráide, chomh maith le cuspóirí forbartha inbhuanaithe Chlár Oibre 2030 na Náisiún Aontaithe.
- (13) Is oth le COSAC cinneadh na Stát Aontaithe tarraingt siar ó Chomhaontú Pháras maidir leis an Athrú Aeráide agus iarrann sé ar an gCoimisiún agus ar an gComhairle na céimeanna is gá a ghlacadh chun cothroime iomaíochta a áirithiú d'fhiontair Eorpacha agus beartas Eorpach uailmhianach aeráide a choinneáil ag an am céanna.

An Caidreamh a bheidh ag an Aontas Eorpach leis an Ríocht Aontaithe amach anseo

- (14) Tugann COSAC dá aire le díomá imeacht rídhóchúil na Ríochta Aontaithe ón Aontas Eorpach agus, chomh maith leis sin, an fíoras nach bhfuil aon chinnteacht ann go dtarlódh Brexit go hordúil agus ar théarmaí a chomhaontótear go frithpháirteach. Tá súil ag COSAC go mbeidh an Ríocht Aontaithe, tar éis thoghcháin na míosa seo, in ann an seasamh náisiúnta a ghlacadh ar deireadh lena féidir dul chun cinn a dhéanamh. Tá sé tugtha faoi deara ag COSAC le himní nach bhfágann an idirthréimhse, tar éis an lá ar a dtarlóidh Brexit a bhí aontaithe ag an gCoimisiún Eorpach agus rialtas na Ríochta Aontaithe, mórán ama chun an caidreamh a bheidh ann amach anseo idir an Aontas Eorpach agus an Ríocht Aontaithe a chaibidliú. Iarrann COSAC ar na páirtithe uile leanúint ar aghaidh leis an méid is mó éifeachtúlachta agus dea-thola Tá COSAC tiomanta i gcónaí chun tacaíocht a thabhairt chun go mbeadh an caidreamh is dlúithe is féidir ann idir an Ríocht Aontaithe agus an Aontas Eorpach, ar caidreamh é a bheidh i gcomhréir le hiomláine an Aontais agus chun leasa an dá pháirtí araon.
-